EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 19.6.2024
COM(2024) 614 final

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Lettlands ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 614 final}

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Lettlands ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97[1], särskilt artikel 3.3,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241[2], genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten för återhämtning och resiliens ger ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av EU. I enlighet med europeiska planeringsterminens prioriteringar bidrar den till den ekonomiska och sociala återhämtningen och till genomförandet av hållbara reformer och investeringar, i synnerhet för att främja den gröna och den digitala omställningen och göra medlemsstaternas ekonomier mer resilienta. Den bidrar också till att stärka de offentliga finanserna och stimulera tillväxt och sysselsättning på medellång och lång sikt, förbättra den territoriella sammanhållningen inom EU och stödja det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

(2) REPowerEU-förordningen[3] antogs den 27 februari 2023 och målet är att fasa ut EU:s beroende av import av ryska fossila bränslen. Detta bidrar till energitrygghet och

[1] EUT L, 2024/1263, 30.4.2024 ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[3] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtning och resiliens och

diversifiering av EU:s energiförsörjning, samtidigt som användningen av förnybar energi, energilagringskapaciteten och energieffektiviteten ökar. Lettland har lagt till ett nytt REPowerEU-kapitel i sin nationella återhämtnings- och resiliensplan för att på så sätt finansiera viktiga reformer och investeringar som ska bidra till att målen för REPowerEU uppnås.

(3) Den 16 mars 2023 offentliggjorde kommissionen meddelandet EU:s konkurrenskraft på lång sikt – efter 2030[4] för att ge underlag för politiska beslut och skapa ramvillkor för ökad tillväxt. I meddelandet fastställs nio ömsesidigt förstärkande faktorer som bidrar till ökad konkurrenskraft. Bland dessa faktorer är tillgång till privat kapital, forskning och innovation, utbildning och kompetens samt den inre marknaden de främsta politiska prioriteringarna för reformer och investeringar, för att ta itu med aktuella produktivitetsutmaningar och bygga upp långsiktig konkurrenskraft i EU och dess medlemsstater. Den 14 februari 2024 följdes detta meddelande av kommissionens årsrapport om den inre marknaden och konkurrenskraften[5]. I rapporten beskrivs de starka sidorna av och utmaningarna för EU:s inre marknad, och den årliga utvecklingen mäts enligt de nio fastställda faktorerna för konkurrenskraft.

(4) Den 21 november 2023 antog kommissionen 2024 års årliga översikt över hållbar tillväxt[6], vilket utgjorde starten för 2024 års omgång av den europeiska planeringsterminen. Den 22 mars 2024 godkände Europeiska rådet prioriteringarna i översikten kring de fyra principerna för konkurrenskraftig hållbarhet. Den 21 november 2023 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, även 2024 års rapport om förvarningsmekanismen, enligt vilken Lettland inte är en av de medlemsstater som kan påverkas eller riskerar att påverkas av obalanser och skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen ett yttrande om utkastet till budgetplan för 2024 för Lettland. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet, som rådet antog den 12 april 2024, liksom förslaget till 2024 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som rådet antog den 11 mars 2024.

(5) Den 30 april 2024 trädde EU:s nya ram för ekonomisk styrning i kraft. Ramen omfattar Europaparlamentets och rådets nya förordning (EU) 2024/1263 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97. Den innehåller också ändringar av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott och av direktiv 2011/85/EU om medlemsstaternas budgetramverk[7]. Målen för den nya ramen är en hållbar offentlig skuldsättning och en hållbar tillväxt för alla genom en gradvis konsolidering av de offentliga finanserna samt reformer och investeringar. Ramen främjar nationellt

---

om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG (EUT L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

7 Rådets förordning (EU) 2024/1264 av den 29 april 2024 om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott (EUT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) och rådets direktiv (EU) 2024/1265 av den 29 april 2024 om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

egenansvar och har ett större fokus på ett medelfristigt perspektiv, i kombination med en mer effektiv och enhetlig övervakning. Varje medlemsstat bör lämna in en nationell medelfristig finans- och strukturpolitisk plan till rådet och kommissionen. De nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna innehåller en medlemsstats åtaganden vad gäller offentliga finanser, reformer och investeringar och omfattar en planeringshorisont på fyra eller fem år, beroende på valperiodens längd i medlemsstaten. Nettoutgiftsbanan[8] i de nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna bör uppfylla kraven i förordning (EU) 2024/1263, inbegripet kraven på att den offentliga bruttoskulden senast vid anpassningsperiodens slut förs in, eller hålls kvar, på en sannolikt nedåtgående bana, eller att den ligger kvar på en sund nivå under 60 % av BNP, och på att få ned och/eller hålla det offentliga underskottet under referensvärdet på 3 % av BNP på medellång sikt. Om en medlemsstat åtar sig att genomföra ett antal relevanta reformer och investeringar i enlighet med kriterierna i förordning (EU) 2024/1263 får anpassningsperioden förlängas med högst tre år. För att stödja utarbetandet av dessa planer kommer kommissionen den [21 juni] 2024 att ge medlemsstaterna vägledning om innehållet i planerna och de efterföljande årliga lägesrapporter som de kommer att behöva lämna in och kommer, i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2024/1263, att översända teknisk vägledning om finanspolitiska anpassningarna till dem (referensbanor och teknisk information, i tillämpliga fall). Medlemsstaterna bör lämna in sina medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer senast den 20 september 2024, såvida inte medlemsstaten och kommissionen enas om att förlänga tidsfristen med en rimlig tidsperiod. Medlemsstaterna bör säkerställa att deras nationella parlament involveras och, i förekommande fall, ordna samråd med oberoende skatteinstitutioner, arbetsmarknadens parter och andra nationella intressenter.

(6) Europeiska planeringsterminen 2024 fortsätter att utvecklas i takt med genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Ett fullständigt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanerna är fortsatt viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna bidrar till en effektiv hantering av alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats på senare år. De landsspecifika rekommendationerna från 2019, 2020, 2022 och 2023 är dessutom relevanta även för återhämtnings- och resiliensplaner som granskats, uppdaterats eller ändrats i enlighet med artiklarna 14, 18 och 21 i förordning (EU) 2021/241.

(7) Den 30 april 2021 lämnade Lettland in sin nationella återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen har med stöd av artikel 19 i förordning (EU) 2021/241 bedömt återhämtnings- och resiliensplanens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V till den förordningen. Den 13 juli 2021 antog rådet sitt beslut om godkännande av bedömningen av Lettlands

[8] Nettoutgifter enligt definitionen i artikel 2 i rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 (EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Med nettoutgifter avses offentliga utgifter efter avdrag för i) ränteutgifter, ii) diskretionära åtgärder på inkomstsidan, iii) utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, iv) nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, v) konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning samt vi) engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

återhämtnings- och resiliensplan[9], som ändrades den 8 december 2023 enligt artikel 18.2 i förordning (EU) 2021/241 för att uppdatera det högsta ekonomiska bidraget för icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd samt för att inkludera REPowerEU-kapitlet[10]. Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen fattar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 i förordning (EU) 2021/241 om att Lettland på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som angetts i rådets genomförandebeslut. För att delmålen och målen ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt får delmål och mål som tidigare uppnåtts inte ha upphävts.

(8) Den 14 maj 2024 lämnade Lettland in sitt nationella reformprogram för 2024 och den 30 april 2024 sitt stabilitetsprogram, i enlighet med artikel 4.1 i förordning (EG) nr 1466/97.

(9) Den 19 juni 2024 offentliggjorde kommissionen 2024 års landsrapport för Lettland[11]. Rapporten innehöll en bedömning av hur väl Lettland hade lyckats med de relevanta landsspecifika rekommendationer som rådet antog mellan 2019 och 2023, och en utvärdering av landets genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen. Utifrån denna analys konstaterades i landsrapporten brister i fråga om de utmaningar som inte eller endast delvis hade åtgärdats genom återhämtnings- och resiliensplanen, och även nya och framväxande utmaningar. I landsrapporten behandlades också Lettlands framsteg avseende genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och med att uppnå EU:s överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning samt framstegen med att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling.

(10) Enligt uppgifter som validerats av Eurostat[12] minskade Lettlands underskott i de offentliga finanserna från 4,6 % av BNP 2022 till 2,2 % 2023, medan den offentliga bruttoskulden ökade från 41,8 % av BNP i slutet av 2022 till 43,6 % i slutet av 2023.

(11) Den 12 juli 2022 rekommenderade rådet[13] Lettland att under 2023 säkerställa att ökningen av de nationellt finansierade primära löpande utgifterna är i linje med en neutral inriktning på politiken[14], med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina. Lettland rekommenderades att vara redo att anpassa de löpande utgifterna efter den föränderliga situationen. Lettland rekommenderades även att öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel. Enligt kommissionens beräkningar var den finanspolitiska inriktningen[15] 2023 expansiv och

---

9 Rådets genomförandebeslut av den 13 juli 2021 om godkännande av bedömningen av Lettlands återhämtnings- och resiliensplan (10157/2021).

10 Rådets genomförandebeslut av den 8 december 2023 om ändring av genomförandebeslutet av den 13 juli 2021 om godkännande av bedömningen av Lettlands återhämtnings- och resiliensplan (15569/2023).

11 SWD(2024) 614 final.

12 Eurostats euroindikatorer, 22.4.2024.

13 Rådets rekommendation av den 12 juli 2022 om Lettlands nationella reformprogram 2022 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2022 (EUT C 334, 1.9.2022, s. 112).

14 Enligt kommissionens vårprognos 2024 uppskattas Lettlands potentiella produktionstillväxt på medellång sikt 2023, som används för att mäta den finanspolitiska inriktningen, till 7,6 % i nominella termer, baserat på den genomsnittliga tioåriga reala potentiella tillväxttakten och BNP-deflatorn 2023.

15 Den finanspolitiska inriktningen definieras som ett mått på den årliga förändringen av den offentliga sektorns underliggande finanser. Den syftar till att bedöma den ekonomiska impulsen från

låg på 0,5 % av BNP, mot bakgrund av den höga inflationen. Ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (ej inräknat diskretionära inkomståtgärder) under 2023 gav ett expansivt bidrag på 1,1 % av BNP till den finanspolitiska inriktningen. Detta inbegriper de minskade kostnaderna på 0,4 % av BNP för de riktade krisstödsåtgärderna för de hushåll och företag som är de mest utsatta för de höjda energipriserna. Det expansiva bidraget från nationellt finansierade primära löpande nettoutgifter 2023 berodde därför inte på det riktade stödet till de hushåll och företag som är mest utsatta för höjda energipriser. Den expansiva ökningen av nationellt finansierade primära löpande utgifter (diskretionära inkomståtgärder ej inräknade) berodde på höjningar av löner i den offentliga sektorn och sociala förmåner. Den beräknade ökningstakten i nationellt finansierade primära löpande utgifter 2023 var därför inte i linje med rådets rekommendation. Utgifter som finansierades med bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel uppgick till 1,5 % av BNP 2023. Nationellt finansierade investeringar uppgick till 3,3 % av BNP 2023, med en årlig minskning på 0,1 procentenheter jämfört med 2022. Lettland har finansierat ytterligare investeringar med bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel. Landet har finansierat offentliga investeringar för den gröna och den digitala omställningen och energitrygghet, bland annat inköp av elfordon för kollektivtrafik, ökad energieffektivitet i flerfamiljshus och affärsfastigheter, modernisering av näten för överföring och distribution av el, centralisering av styrningen av digitala plattformar och system i den offentliga sektorn, utveckling av digitala färdigheter och digitalisering av processer i företag, utveckling av bredbandsinfrastrukturen samt insatser för digitalisering i utbildningssektorn. Dessa investeringar finansieras till stor del genom faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel.

(12) De viktigaste prognoserna i stabilitetsprogrammet för 2024 kan sammanfattas på följande sätt: Enligt det makroekonomiska scenario som ligger till grund för budgetprognoserna ska real BNP öka med 1,4 % år 2024 och 2,9 % år 2025, medan HIKP-inflationen beräknas till 1,6 % år 2024 och 2,5 % år 2025. Inom ramen för den nuvarande politiken[16] i stabilitetsprogrammet för 2024 förväntas underskottet i de offentliga finanserna öka till 2,9 % av BNP 2024 och minska till 2,7 % av BNP 2025, medan den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP beräknas öka till 45,2 % till slutet av 2024 och till 46,3 % till slutet av 2025. Efter 2025 beräknas underskottet i de offentliga finanserna minska till 2,2 % av BNP 2026, 2,0 % år 2027 och 1,7 % år 2028. Saldot i de offentliga finanserna planeras därför ligga kvar under referensvärdet för underskottet på 3 % av BNP under programperioden. Efter 2025 beräknas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP minska till 46,2 % år 2026, öka till 48,8 % år 2027 och minska till 48,2 % år 2028.

---

skattepolitiken, både den som finansieras nationellt och den som finansieras genom EU:s budget. Den finanspolitiska inriktningen mäts som skillnaden mellan i) den potentiella tillväxten på medellång sikt och ii) förändringen i primära utgifter exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan (utan att beakta tillfälliga covid-19-relaterade krisåtgärder) och inbegripet utgifter som finansieras med icke-återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel.

16 Enligt stabilitetsprogrammet för 2024 beräknas budgetunderskottet för 2025 enligt nuvarande politik bli 0,5 procentenheter högre än underskottsmålet i programmet. Stabilitetsprogrammet innehåller inga detaljer om de politiska åtgärder som ska vidtas för att säkerställa att underskottsmålen uppfylls.

(13) I kommissionens vårprognos 2024 beräknas BNP i fasta priser öka med 1,7 % år 2024 och med 2,6 % år 2025, och HIKP-inflationen kommer att ligga på 1,6 % år 2024 och 2,0 % år 2025.

(14) Enligt kommissionens vårprognos 2024 väntas ett underskott i de offentliga finanserna på 2,8 % av BNP för 2024 medan skuldkvoten i förhållande till BNP beräknas öka till 44,5 % till slutet av 2024. Under 2024 kommer effekten av den fullständiga utfasningen av energirelaterade åtgärder till slutet av 2023 att motverkas av ytterligare utgifter för löneökningar för lärare och administration i den offentliga sektorn, för hälso- och sjukvård och för utbildning samt kompletterande utbetalningar till pensionärer. Utvecklingen av teknisk infrastruktur vid landets gräns kommer att bidra till ökade utgifter för offentliga investeringar. Införandet av förskottsbetalningar av bolagsskatt från finanssektorn, en höjning av skattesatserna för flera punktskattepliktiga varor och ytterligare utdelningar från statsägda företag förväntas ge en måttlig intäktsökning. Enligt kommissionens beräkningar kommer den finanspolitiska inriktningen att vara expansiv och ligga på 0,9 % av BNP 2024.

(15) Utgifter på 1,6 % av BNP förväntas finansieras genom icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens 2024, jämfört med 0,4 % av BNP 2023, enligt kommissionens vårprognos 2024. Utgifter som finansieras genom bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens kommer att möjliggöra kvalitativa investeringar och produktivitetshöjande reformer utan att ha någon direkt inverkan på Lettlands offentliga saldo och skuldsättning.

(16) Den 14 juli 2023 rekommenderade rådet[17] Lettland att säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter[18] under 2024 till högst 3,0 %. Medlemsstaterna uppmanades att vid genomförandet av sina budgetar för 2023 och vid utarbetandet av utkasten till budgetplaner för 2024 ta hänsyn till det faktum att kommissionen skulle föreslå för rådet att underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott inleds på grundval av utfallet för 2023. Enligt kommissionens vårprognos 2024 beräknas Lettlands nationellt finansierade primära nettoutgifter öka med 4,9 % under 2024, vilket är mer än den rekommenderade maximala ökningstakten. Detta utgiftsöverskridande i förhållande till den maximala ökningstakt för nationellt finansierade primära nettoutgifter som rekommenderats motsvarar 0,7 % av BNP 2024. Nettoutgifterna 2023 var dock lägre än väntat vid tidpunkten för rekommendationen (0,9 % av BNP). Eftersom rekommendationen för 2024 formulerades som en tillväxttakt måste även baseffekten från 2023 beaktas vid bedömningen av efterlevnad. Om nettoutgifterna 2023 hade varit samma som de som förväntades vid tidpunkten för rekommendationen skulle nettoutgifternas resulterande tillväxttakt 2024 ligga under den rekommenderade tillväxttakten på 0,2 % av BNP. Sammantaget bedöms det att de nationellt finansierade primära nettoutgifterna riskerar att inte fullt ut överensstämma med rekommendationen.

(17) Rådet rekommenderade vidare Lettland att vidta åtgärder för att avveckla krisstödsåtgärderna på energiområdet och att använda de besparingar som görs till följd av detta för att minska underskottet i de offentliga finanserna så snart som

[17] Rådets rekommendation av den 14 juli 2023 om Lettlands nationella reformprogram 2023 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2023 (EUT C 312, 1.9.2023, s. 125).

[18] Primära nettoutgifter definieras som nationellt finansierade utgifter exklusive i) diskretionära inkomståtgärder, ii) ränteutgifter, iii) utgifter för konjunkturberoende arbetslöshetsutgifter och iv) engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

möjligt under 2023 och 2024. Rådet angav dessutom att om nya energiprishöjningar skulle kräva nya eller fortsatta stödåtgärder bör Lettland säkerställa att de är inriktade på att skydda sårbara hushåll och företag, att de ryms inom budgeten och att de inte påverkar incitamenten till energibesparingar. Enligt kommissionens vårprognos 2024 beräknas nettobudgetkostnaden[19] för energistödåtgärderna uppgå till 1,0 % av BNP år 2023 och 0,0 % år 2024 och 2025. Om de besparingar som görs till följd av detta används för att minska underskottet i de offentliga finanserna på det sätt som rådet rekommenderat innebär detta en finanspolitisk anpassning på 1,0 % av BNP år 2024, medan nationellt finansierade primära nettoutgifter[20] ger ett kontraktivt bidrag till finanspolitikens inriktning på 0,5 % av BNP det året. Krisstödsåtgärderna på energiområdet förväntas vara avvecklade så snart som möjligt 2023 och 2024. Detta överensstämmer med rådets rekommendation. De besparingar som görs till följd av detta beräknas inte användas fullt ut för att minska underskottet i de offentliga finanserna. Detta riskerar att inte överensstämma med rådets rekommendation.

(18) Rådet rekommenderade vidare Lettland att även upprätthålla nivån på nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel för att i synnerhet främja den gröna och den digitala omställningen. Enligt kommissionens vårprognos 2024 kommer de nationellt finansierade offentliga investeringarna att öka till 3,4 % av BNP under 2024, från 3,3 % av BNP 2023. Detta överensstämmer med rådets rekommendation.

(19) Baserat på de politiska åtgärder som är kända vid stoppdatumet för prognosen och vid oförändrad politik förutses i kommissionens vårprognos 2024 ett offentligt underskott på 2,9 % av BNP 2025. Den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP bör öka till 46,3 % till slutet av 2025. Ökningen av skuldkvoten i förhållande till BNP 2025 återspeglar främst en positiv stock-/flödesjustering och underskottet i de offentliga finanserna.

(20) Lettlands skatteintäkter, i relation till BNP, är fortfarande avsevärt lägre än unionsgenomsnittet, vilket begränsar finansieringen av offentliga tjänster, särskilt hälso- och sjukvård och socialt skydd. Under 2022 minskade andelen skatteintäkter till 30,3 % av BNP (40,2 % av BNP i EU), vilket är den lägsta nivån under de senaste tre åren. På skatteområden som är mindre avgörande för tillväxten, särskilt kapital och egendom, ligger Lettland fortfarande under EU-genomsnittet. Intäkterna från bolagsskatt har gradvis återhämtat sig efter den kraftiga korrigeringen nedåt efter 2018 års reform, medan en fastighetsreform för fastighetsbeskattning för att återspegla de nuvarande marknadsvärdena ännu inte har antagits. De relativt låga intäkterna från beskattning av arbetskraften, trots relativt höga skattesatser, tyder på att det finns potential att öka skatteintäkterna från arbete. Detta motiverar fortsatta ansträngningar i syfte att förbättra efterlevnad av skattereglerna och flytta ekonomisk verksamhet från den svarta ekonomin till den formella. Samtidigt är fattigdomen utbredd och inkomstskillnaderna fortfarande stora i Lettland. I Lettland är andelen människor som

---

19 Siffran anger den årliga budgetkostnaden för dessa åtgärder, inklusive inkomster och utgifter och, i tillämpliga fall, exklusive intäkter från skatter på energileverantörers oförutsedda vinster.

20 Detta bidrag mäts som förändringen i offentliga primära utgifter, exklusive i) den stegvis ökande effekten av diskretionära inkomståtgärder på budgeten, ii) engångsutgifter, iii) konjunkturberoende arbetslöshetsutgifter samt iv) utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel, i förhållande till den genomsnittliga potentiella tillväxten i BNP i löpande priser på medellång sikt (10 år), uttryckt i procent av BNP i löpande priser.

löper risk för fattigdom och social utestängning en av de största i EU, riskerna för fattigdom bland äldre tillhör de högsta i EU och pensioner i förhållande till löner ligger bland de lägsta i EU. Dessutom är inkomstskillnaderna fortfarande betydligt större än EU-genomsnittet. Fragmentering av socialt stöd på kommunal nivå, både låg kvalitet på och begränsad tillgång till befintliga subventionerade boenden samt betydande socioekonomiska skillnader mellan regionerna utgör fortfarande utmaningar när det gäller social inkludering och arbetsmarknaden. De offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård i Lettland är fortfarande bland de lägsta i EU, vilket innebär en hög nivå av icke tillgodosedda vårdbehov och svaga hälsoresultat. Under de senaste åren har de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård och socialt stöd tillfälligt ökat mot bakgrund av det pandemirelaterade krisstödet samt andra extra budgetanslag på ad hoc-basis. Enligt budgeten för 2024 kommer dock de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård att sjunka till 2020 års nivå (4,7 % av BNP) och utgifterna för socialt skydd kommer att sjunka under 2020 års nivå (12,4 % av BNP planeras 2024, jämfört med 13,3 % 2020). Enligt de medelfristiga planerna förutses en ytterligare minskning av de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård, vilka skulle uppgå till 4,1 % av BNP 2028, medan de offentliga utgifterna för socialt skydd förväntas öka gradvis till 13,8 % av BNP 2028.

(21) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till samma förordning ska återhämtnings- och resiliensplanen omfatta ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar som ska vara genomförda senast 2026. De förväntas bidra till att effektivt ta itu med alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i relevanta landsspecifika rekommendationer. Inom denna snäva tidsram är det viktigt att snabbt gå vidare med ett effektivt genomförande av planen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, för att stärka Lettlands konkurrenskraft på lång sikt genom den gröna och den digitala omställningen, samtidigt som social rättvisa säkerställs. För att uppfylla planens åtaganden senast i augusti 2026 är det viktigt att Lettland fortsätter att genomföra reformer och investeringar. Att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, det civila samhället och andra berörda parter deltar på ett systematiskt sätt är fortsatt avgörande för att säkerställa ett brett egenansvar för ett framgångsrikt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen.

(22) Som en del av halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska fonderna ska Lettland i enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2021/1060 se över varje program senast i mars 2025, med beaktande av bland annat de utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna 2024 och den nationella energi- och klimatplanen. Denna översyn utgör grunden för den slutliga tilldelningen av de EU-medel som ingår i varje program. Lettland har gjort framsteg i genomförandet av sammanhållningspolitiken och den europeiska pelaren för sociala rättigheter, men utmaningar kvarstår, och det finns ännu stora regionala skillnader mellan huvudstaden Riga och resten av Lettland, särskilt Latgale i öst. Det är mycket viktigt att påskynda genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen. De prioriteringar som man enats om i programmet är fortfarande relevanta. Det är viktigt att stödja företagens innovations- och digitaliseringskapacitet för att öka produktiviteten. Att stödja energieffektivitetsåtgärder i byggnader och företag är fortfarande en prioritering. Det är lika viktigt att säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård och infrastruktur av god kvalitet i rätt tid, sociala tjänster, inklusive subventionerade boenden, fortsatt övergång till självständigt boende och samhällsbaserad vård. Aktivering, omskolning och kompetenshöjning av arbetslösa och ökat deltagande på arbetsmarknaden bland underrepresenterade grupper är fortfarande en prioritet.

Förbättringen av utbildningens kvalitet och inkludering samt kompetenshöjningen och omskolningen bland den vuxna befolkningen bör fortsätta. I samband med halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska programmen bör särskild uppmärksamhet ägnas åt de befintliga regionala skillnaderna och säkerställandet av en tillräcklig investeringsnivå på området materiell fattigdom (inklusive livsmedelsbistånd och materiellt bistånd). Lettland skulle också kunna använda den europeiska plattformen för strategisk teknik för att stödja omvandlingen av industrin, med fokus på smart och förnybar energi (t.ex. vindkraftparker till havs) där det finns intresse från internationella investerare, samt kunskapsintensiv bioekonomi och bioteknik.

(23) Utöver de ekonomiska och sociala utmaningar som tas upp i återhämtnings- och resiliensplanen och andra EU-medel står Lettland inför flera ytterligare utmaningar med anknytning till företagsklimatet, bristen på arbetskraft och kompetens samt övergången till ren energi och en grön ekonomi.

(24) Med 14,9 % av BNP 2022 ligger företagsinvesteringarna i Lettland något under Estlands nivå på 16,5 % av BNP och något över 13,1 % av BNP i Litauen. Nivåerna för privata nettoinvesteringar är dock ännu bland de lägsta i EU och uppgår till 0,5 % under de senaste fem åren, jämfört med EU-genomsnittet på 3,5 %. Resultaten från EIB:s investeringsundersökning 2023 tyder på att privata investeringar påverkas av en stor osäkerhet, bristen på kvalificerad personal och höga energikostnader. Under 2023 såg 77 % av de lettiska företagen företagsregleringar som ett långsiktigt hinder för investeringar, vilket är en av de högsta procentandelarna i EU. Dessutom har banklånen varit svaga och utgjort ytterligare ett hinder för affärsinvesteringar. För små och medelstora företag är det särskilt svårt att få kredit, framför allt för att de har en högre kreditrisk, men även på grund av höga kreditkostnader, strikta krav på säkerhet och administrativa bördor. Banksektorn är koncentrerad, vilket leder till svag konkurrens mellan bankerna, vilket i sin tur utgör en av faktorerna bakom de höga räntorna. Fortsatta insatser för att öka konkurrensen inom banksektorn, bland annat genom ökad insyn i räntor och andra kostnader relaterade till lån, skulle främja utlåningsverksamhet på medellång sikt. Dessutom skulle offentliga låne- och/eller garantisystem för strategiskt viktiga investeringsområden som den gröna omställningen och den regionala utvecklingen kunna öka den effektiva konkurrensen på bankmarknaden. Att öka tillgången till andra finansieringskällor än banksektorn skulle dessutom vara till hjälp för företagsinvesteringarna. Den svarta ekonomin har varit ett långvarigt problem för företagsklimatet och hindrat investeringar, kompetensutveckling och därmed konkurrenskraft på lång sikt. Enligt lettiska företagsorganisationer snedvrider den svarta ekonomin konkurrensen och ger företagen incitament att förbli små. Dessutom utgör den svarta ekonomin och företagens svaga balansräkningar stora hinder för ökad utlåning till företag, enligt Lettlands banker.

(25) Bristen på arbetskraft och kompetens ökar i Lettland. I kombination med de demografiska utmaningarna och en minskning av befolkningen i arbetsför ålder utgör detta en utmaning för landets konkurrenskraft. Under 2023 hittades den största bristen på arbetskraft inom vetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, sektorer som är mycket relevanta för produktivitetsvinster samt den gröna och den digitala omställningen. 2030 förväntas den största bristen vara inom ingenjörsvetenskap, tillverkning och byggnation, vetenskap, matematik och it. Dessutom fortsätter Lettland att lida brist på hälso- och sjukvård och social omsorg. 91 % av de lettiska företagen nämner bristen på kvalificerad arbetskraft som ett hinder för investeringar, vilket

ligger över EU-genomsnittet på 81 %. Den låga andelen utexaminerade inom teknik, ingenjörsvetenskap och vetenskap, och den därav följande bristen på forskare inom dessa områden, är ett av de största hindren för ett stärkande av Lettlands forsknings- och innovationskapacitet, särskilt inom den privata sektorn. Utbildningssystem av hög kvalitet som är anpassade till föränderliga arbetsmarknadsbehov och välriktade åtgärder för kompetenshöjning och omskolning är avgörande för att minska bristen på arbetskraft och kompetens och förbättra landets konkurrenskraft samt främja den digitala och gröna omställningen. Även om de senaste reformerna har gjort yrkesutbildningar mer flexibla och attraktiva krävs fortsatta insatser för att modernisera och förbättra utbildningsutbudet. För att frigöra outnyttjad arbetskraft måste utbildningsåtgärder vara tillgängliga, även för lågutbildade och mellan regioner.

(26) Lettland har en av de största andelarna energi från förnybara energikällor i EU. Detta beror främst på kraftproduktionen från vattenkraftverk och den omfattande användningen av biomassa, främst inom fjärrvärmesektorn. Det finns utrymme för att ytterligare diversifiera landets blandning av förnybar energi. Under 2022 och 2023 ökade den installerade kapaciteten för solenergi och vindkraft i Lettland, men denna kapacitet ligger fortfarande betydligt under nivåerna för installationer i både Estland och Litauen. För att öka sin andel förnybar energi i den slutliga energianvändningen skulle Lettland särskilt gynnas av att utnyttja vindkraft och solenergi, och av att öka produktionen från dessa källor. Trots vissa begränsade åtgärder som planeras inom ramen för den nationella återhämtnings- och resiliensplanen krävs ytterligare insatser för att undanröja de återstående hindren för beviljande av tillstånd för uppförande eller installation av produktionsanläggningar för vindkraft och solenergi. Dessutom skulle Lettland kunna vidta ytterligare åtgärder för att främja flexibilitet på efterfrågesidan, såsom energilagring som ägs av slutkonsumenter och deltagande i distribuerade energiresurser samt i balans- och flexibilitetstjänster. Landet skulle också tydligt kunna definiera rollerna för vissa energimarknadsaktörer, såsom aggregatorer för småskalig efterfrågan. Separat överstiger ansökningarna om tillstånd för nätanslutning för anläggningar för produktion av förnybar energi avsevärt elnätets tillgängliga kapacitet, och därför har inga nya tillstånd utfärdats sedan juli 2023. Detta visar att det finns utrymme för ytterligare lagstiftningsåtgärder.

(27) Lettlands framsteg mot en cirkulär ekonomi behöver påskyndas för att EU:s mål för den cirkulära ekonomin ska kunna uppnås. Indikatorerna för hållbar ekonomisk tillväxt ligger under EU-genomsnittet och landets materialavtryck ökar. Lettland uppvisar genomsnittliga resultat inom miljöinnovation och skulle gynnas av att påskynda genomförandet av cirkulära företagsmodeller och främja investeringar i miljöinnovation för att öka resurseffektiviteten och konkurrenskraften. Lettland har gjort framsteg med sitt avfallshanteringssystem, men deponerar fortfarande mer än hälften av sitt kommunala avfall.

(28) Mot bakgrund av de nära inbördes kopplingarna mellan ekonomierna i euroområdet och deras totala bidrag till Ekonomiska och monetära unionens funktion, rekommenderade rådet 2024 att medlemsstaterna i euroområdet vidtar åtgärder, inbegripet genom sina återhämtnings- och resiliensplaner, för att genomföra rekommendationen om euroområdets ekonomiska politik. För Lettland bidrar rekommendationerna 1, 2, 3 och 4 till genomförandet av den första, andra, tredje och fjärde rekommendationen för euroområdet.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Lettland att 2024 och 2025 vidta följande åtgärder:

1. Lämna in den medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen i tid. I linje med kraven i den reformerade stabilitets- och tillväxtpakten begränsa ökningen av nettoutgifterna[21] 2025 till en nivå som är förenlig med att hålla underskottet i de offentliga finanserna under fördragets referensvärde på 3 % av BNP och hålla den offentliga bruttoskulden på en sund nivå på medellång sikt. Bredda skatteuppbörden, även när det gäller kapital och fastigheter, och stärka hälso- och sjukvårdens och det sociala skyddets tillräcklighet.

2. Fortsätta med ett snabbt och effektivt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen, inklusive REPowerEU-kapitlet, så att reformer och investeringar kan slutföras senast i augusti 2026. Påskynda genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen. Inom ramen för halvtidsöversynen, fortsätta att fokusera på de överenskomna prioriteringarna och vidta åtgärder för att på ett bättre sätt åtgärda ihållande regionala skillnader och ojämlikheter samtidigt som man beaktar de möjligheter som den europeiska plattformen för strategisk teknik erbjuder för att förbättra konkurrenskraften.

3. Förbättra företagsklimatet genom att minska den administrativa bördan och regelbördan för företag och förbättra tillgången till finansiering för små och medelstora företag, bland annat genom offentliga låne- och garantisystem som syftar till att underlätta investeringar av strategisk betydelse och öka konkurrensen på finansmarknaderna. Ta itu med bristen på arbetskraft och kompetens, särskilt inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik och andra specialiseringar som behövs för den gröna och den digitala omställningen samt inom den sociala sektorn och hälso- och sjukvård, bland annat genom riktad kompetensutveckling och omskolning.

4. Påskynda införandet av vindkraft och solenergi genom att förbättra tillståndsförfarandena och främja flexibilitet på efterfrågesidan. Främja omställningen till en cirkulär ekonomi genom miljöinnovation och hållbara metoder för resursförvaltning.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande

[21] Enligt artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263 avses med *nettoutgifter* offentliga utgifter efter avdrag för ränteutgifter, diskretionära åtgärder på inkomstsidan, utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning samt engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.